

SECTORS ESTRATÈGICS

DOCUMENT PER A LA FASE DE CONSULTA DE L'A21CAT

Document Preliminar

EMPRESA

DOCUMENT PER A LA FASE DE CONSULTA DE L'A21CAT

APUNTS PER A UNA DIAGNOSI

L'empresa catalana és majoritàriament de petita i mitjana dimensió (el 98,9% de les empreses tenen menys de 50 treballadors) i és molt dinàmica (el 95% de les empreses més dinàmiques en facturació i rendibilitat són PIMES).

El sector serveis és el que té un major pes en l'economia catalana, però el fet distintiu més característic de l'economia catalana és el seu caràcter industrial. Els serveis suposen el 61'5% del VAB (Valor Afegit Brut), el 58% de l'ocupació i representen en nombre el 76,7% del total d'empreses.

Els beneficis de les empreses catalanes han crescut un 8'3%, entre 1999 i 2000, com a conseqüència de l'increment de vendes, producció, inversió i ocupació malgrat l'increment dels costos dels darrers anys.

L'empresa catalana guanya competitivitat a nivell mundial i europeu. A principi dels noranta les exportacions catalanes eren el 23,7 % de les espanyoles; les importacions, el 30,3 %, i la taxa de cobertura -és a dir, el percentatge de les importacions cobert per les exportacions- no arribava al 50 %. L'any 2000, les exportacions catalanes representen ja el 27 % de les espanyoles; les importacions havien baixat al 28,5 %, i la taxa de cobertura ha pujat fins al 70,2 %.

Un dels trets més rellevants de l'economia catalana dels darrers anys és l'important creixement de les inversions a l'exterior. Catalunya està just al punt de passar de ser un país receptor a ser exportador d'inversió.

El grau d'obertura de l'economia catalana, entès com la mitjana de les exportacions i les importacions sobre el PIB de preus de mercat de l'economia, en els darrers anys ha crescut molt: avui és del 69,3% quan el 1990 era del 43%.

L'empresa catalana presenta un fort creixement en el sector de producte d'alt contingut tecnològic. L'any 2000, van experimentar un creixement del 38'5% en relació a l'any anterior.

El pes dels sectors productius en les activitats de recerca a Catalunya és molt superior a la mitjana espanyola. Les empreses catalanes realitzen el 65,3% de la despesa en (R+D) de Catalunya mentre que l'administració i les universitats tenen un paper més modest. Però en esforç inversor, encara som lluny d'alguns països capdavanters atès que la inversió total en (R+D) l'any 2000 va ser propera a l'1,1% del PIB català. L'objectiu a curt termini és arribar a l'1,4% del PIB d'aquí a 5 anys.

Les empreses catalanes amb més rendibilitat són, també, les que més aposten per la formació, tot i que encara no és un fet generalitzat, ja que representa només el 0'2% del valor afegit de les empreses.

Les empreses catalanes augmenten la seva inversió en medi ambient, especialment alguns sectors concrets (químic, de l'energia, dels residus, del metall i l'alimentari) que n'acumulen el 83% entre el 1998 i el 2000.

El salt qualitatiu del compliment estricte de la llei cap a una política proactiva d'excel·lència empresarial en matèries ambientals i socials es perfila com un dels reptes més importants a curt i mig termini.

El marc legal i administratiu encara pot millorar molt cap a una major flexibilitat que garanteixi una ràpida relació entre empresa i administració de cara a la creació i permanent adequació de les empreses: la manca de planificació del risc i les dificultats per trobar finançament inicial són alguns dels aspectes que frenen l'emprenedoria empresarial.

POSSIBLES GRANS REPTES I QÜESTIONS A DEBATRE

1. Crear un entorn favorable per a l'empresa, especialment les PIME, que internalitzi els costos ambientals garantint la competitivitat en un context de globalització.

Estem parlant de qüestions com:

- » el marc legal i instrumental que agiliti la creació i adaptació d'empreses i afavoreixi la flexibilitat, l'emprenedoria i la innovació;
- » l'entorn d'infraestructures, serveis i factors productius, entre els quals una major cooperació amb les universitats;
- » els grups, consorci i aliances estratègiques empresarials per a la gestió ambiental i la competitivitat;
- » la internacionalització dels projectes empresarials;
- » la formació i professionalització de les PIMES, per a la qualitat i la competitivitat, amb especial atenció a l'empresa familiar;
- » els canals de transferència de coneixements i tecnologies adequades mundialment capdavanteres;
- » els productes i serveis d'elevat valor afegit i major benefici ambiental.

2. Impulsar una nova cultura de gestió empresarial basada en la qualitat total i la responsabilitat corporativa social i ambiental.

Estem parlant de qüestions com:

- » la qualitat total -la que integra la gestió de la qualitat de productes i serveis, la productivitat, l'orientació al client, la seguretat i el respecte al medi en l'estratègia empresarial- mitjançant sistemes estandaritzats de millora contínua;
- » l'empresa innovadora i proactiva -més enllà del compliment estricte de la llei- i la participació voluntària en projectes de millora del medi ambient i socials;
- » el teixit empresarial que treballi en les oportunitats derivades de la nova sensibilitat ambiental;
- » les tecnologies de la informació i la comunicació (les TIC) a totes les àrees de l'empresa com elements de millora i competitivitat;
- » la gestió empresarial mitjançant instruments fiscals que gravin l'impacte ambiental en lloc dels beneficis socials com el treball i la generació de riquesa;
- » el respecte ambiental i social de l'empresa catalana en països tercers (salari mínims, horaris a respectar, pagament d'impostos al país tercer, respecte ambiental més ampli de l'exigit per la legislació del país...).

INDÚSTRIA

DOCUMENT PER A LA FASE DE CONSULTA DE L'A21CAT

APUNTS PER A UNA DIAGNOSI

El sector industrial català és la base i el motor de l'economia de Catalunya i representa el 31% del Valor Afegit Brut (VAB) i el 29% del l'ocupació, comparable amb el nivell europeu (31,9 %). Destaca el sector manufacturer català que és el responsable d'una quarta part de la producció estatal.

La indústria catalana presenta un grau de diversificació elevat. No obstant, destaquen els sectors metal·lúrgic i químic que agrupen un nombre elevat d'activitats.

El 80% de les indústries tenen la seva seu a Barcelona ciutat i als seus voltants. Això és especialment cert per les indústries de transformació de metalls i el tèxtil.

Catalunya presenta una dispersió territorial de l'activitat industrial en petits polígons, cosa que representa una dificultat en la dotació de serveis i infraestructures, limitant la seva potencial competitivitat. Aquest és un aspecte que tindrà cada cop més importància en l'ordenació del territori.

Durant els darrers anys s'ha desenvolupat un important esforç de modernització de la indústria catalana amb creixements interanuals superiors al 10% i un volum d'inversió actual realitzat per la indústria catalana del doble que el de l'any 1994.

La indústria catalana ha basat les seves millores ambientals en la depuració d'emissions i efluents i en la gestió dels residus generats; s'ha de continuar treballant per fomentar la producció més neta i el desenvolupament de l'ecodisseny.

L'empresa catalana és capdavantera en la implantació de sistemes de gestió ambiental amb més del 66% dels EMAS de l'estat espanyol. No obstant això, les empreses amb sistemes d'ecogestió o que disposen de productes certificats ambientalment encara constitueixen una part molt petita del total d'empreses.

Catalunya ha estat pionera a Espanya adoptant una visió integrada del control i la prevenció de la contaminació, en la línia de la IPPC europea. El seu objectiu és l'enfocament integrat en la concessió de permisos d'activitats, que tingui en compte tots els impactes de l'activitat (emissions a l'atmosfera, al sòl i al medi aquàtic, producció de residus, l'ús de matèries primeres i energia, la prevenció d'accidents, la gestió del risc, etc.).

POSSIBLES GRANS REPTES I QÜESTIONS A DEBATRE

1. Incorporar la gestió de la innovació com un procés estratègic de la indústria catalana.

Estem parlant de qüestions com:

- » els sistemes de millora contínua (procediments estandaritzats) i la innovació per a la qualitat dels processos, dels productes i dels serveis al client;

- » els processos industrials de qualitat, ràpids i eficients que permetin el lliurament o la prestació del servei just en el moment i lloc necessaris;
- » els projectes industrials nacionals i la implantació de projectes innovadors d'arreu del món;
- » el mercat de subcontractació tecnològica.

2. Aprofundir en l'obertura de la indústria catalana tant pel que fa a la captació d'inversió estrangera com pel que fa a la sortida de la indústria a l'exterior.

Estem parlant de qüestions com:

- » l'exportació i la implantació d'establiments productius de la indústria catalana a l'exterior;
- » la captació de projectes industrials estrangers, especialment en els àmbits de projectes d'alt contingut tecnològic i d'atracció de centres de decisió de les empreses multinacionals establertes a Catalunya.

3. Orientar el model industrial de Catalunya cap a una distribució més equilibrada en el territori.

Estem parlant de qüestions com:

- » una taxa d'inversió industrial en les comarques en regressió demogràfica superior a la mitjana de Catalunya;
- » la competitivitat dels *clusters* industrials de Catalunya tenint en compte criteris de sostenibilitat;
- » la capacitat de càrrega de cada àmbit territorial per a les diferents activitats industrials, en especial la relativa al cicle hidrològic i altres recursos estratègics de Catalunya;
- » el disseny de polígons integrats i la integració de les empreses en els polígons existents, per tal que el flux de matèries primeres, residus i coneixements sigui el més tancat possible amb tendència a l'emissió zero.

4. Promoure l'ecoeficiència i la producció més neta com a garantia de competitivitat, seguretat jurídica i estalvi futur.

Estem parlant de qüestions com:

- » la prioritització de les tecnologies més netes davant de mesures correctores.

COMERÇ

DOCUMENT PER A LA FASE DE CONSULTA DE L'A21CAT

APUNTS PER A UNA DIAGNOSI

El sector del comerç, a Catalunya, és molt dinàmic i s'estructura en petites i mitjanes empreses, entre les quals destaca encara el sector alimentari quotidià que representa un 35% del total d'establiments comercials (111.500). Aquesta atomització del sector té, com efecte positiu, la redistribució de la renda.

Es constata una tendència a la concentració empresarial limitada per l'important esforç realitzat per l'Administració catalana en la dinamització del petit comerç urbà de proximitat que defineix la ciutat mediterrània. Tot i això, un petit 0,1% de les empreses comercials –les grans superfícies situades a la perifèria de les ciutats- representa el 10% de la superfície i l'11% del volum de vendes.

La consolidació de les grans superfícies pot tenir conseqüències importants sobre el model de desenvolupament comercial i altres d'indirectes en l'augment de la mobilitat i en l'ocupació del sòl.

El comerç ocupa un elevat percentatge de dones (60%) i de població no remunerada (40%). La pressió de les grans empreses de distribució per tal d'assolir la liberalització dels horaris constitueix una amenaça per a la petita empresa comercial i, cas de produir-se, podria comportar una reducció de treball autònom i la seva substitució per treball assalariat en condicions precàries.

El comerç exterior de Catalunya és exportador: presenta un balanç positiu amb Espanya -superior al 13%- que emmascara el balanç lleugerament negatiu amb la resta del món.

El comerç just i el de productes d'alta qualitat ambiental han fet la seva irrupció en els darrers anys i, malgrat el fort creixement, són encara testimonials en el sector. Catalunya concentra el 70% del comerç just d'Espanya. Pel que fa als productes d'alta qualitat ambiental són encara poc coneguts i no sempre prou promoguts pel sector del comerç com a productes d'alt valor afegit.

El comerç –que és un gran productor de residus d'envasos i embalatges- no disposa encara d'un sistema de gestió segregat consolidat per als residus que són de la seva responsabilitat. D'altra banda, el paper del sector és clau per a la gestió de certs residus problemàtics com la fracció orgànica de mercats i restaurants o els residus especials de tintorereries i tallers.

El sector comercial viu un moment de canvi degut a les noves possibilitats que ofereixen les tecnologies de la informació i la logística de distribució, cosa que té importants repercussions sobre l'augment de la mobilitat, incrementant el volum d'intercanvis i les distàncies entre el lloc d'extracció de les primeres matèries, els punts de fabricació o reciclatge i els consumidors finals. Mentre els costos econòmics i temporals de la mobilitat baixen, els ambientals augmenten sense que siguin internalitzats en el cost final de la mobilitat.

POSSIBLES GRANS REPTES I QÜESTIONS A DEBATRE

1. Garantir un model comercial equilibrat entre els formats de la distribució comercials mantenint la permanència del petit i mitjà comerç urbà de proximitat creador de ciutat rica i diversa.

Estem parlant de qüestions com:

- » l'atractivitat comercial dels centres històrics;
- » la cooperació entre petites i mitjanes empreses comercials tant a nivell territorial com sectorial;
- » la millora de la logística de distribució de les petites i mitjanes empreses per adequar-la a les necessitats i l'evolució de la demanda.

2. Suport a l'adaptació contínua del sector als nous entorns de competitivitat i a la globalització.

Estem parlant de qüestions com:

- » els canals de distribució dels productes catalans als mercats exteriors i la recerca de nous mercats, en especial d'aquells productes que pel seu valor afegit i singularitat puguin contribuir a obrir un nou mercat mundial;
- » l'exportació d'ecoproductes i productes ecològics com una "marca de qualitat" associada a Catalunya;
- » la professionalització del petit comerç, la qualitat del servei i l'atenció personalitzada com a factors diferencials de competitivitat.

3. Promoure la distribució de productes locals, productes d'alta qualitat ambiental i productes de comerç just.

Estem parlant de qüestions com:

- » acords amb el sector comercial, per tal que s'ofertin i es publicitin els productes locals, principalment de temporada, i els productes amb certificació ambiental i de comerç just
- » la divulgació de productes amb certificació ambiental.

4. Corresponsabilitzar tota la cadena de comerç -productors, distribuïdors i comerciants- en la gestió dels residus, especialment els d'envasos i d'embalatges.

Estem parlant de qüestions com:

- » la col·laboració del sector comercial amb les iniciatives de sistemes de DDR (Disposició, Devolució i Retorn);
- » la recollida selectiva dels residus generats pel mateix comerç;
- » les bones pràctiques pel que fa a la gestió de residus problemàtics;
- » l'exigència a proveïdors de productes que generin menys residus d'envasos i embalatges.

SECTOR AGRARI

DOCUMENT PER A LA FASE DE CONSULTA DE L'A21CAT

APUNTS PER A UNA DIAGNOSI

El sector agrari, tot i representar una part petita del PIB (l'1,4%) i de l'ocupació (el 3%), gestiona més del 93% del territori -amb un 32,4% dedicat a l'agricultura i un 61,3% a les activitats forestals. Juntament amb la indústria agroalimentària és un sector estratègic que proporciona aliments en quantitat, qualitat i sanitat suficient per tal de proveir la població de Catalunya.

La ramaderia és el sector de major pes econòmic (el 60% de la producció final agrària) mentre que el sector forestal fa una aportació molt petita (l'1,7% de la PFA).

L'agricultura catalana té una estreta relació amb el sector agroindustrial de primera i segona transformació que, al nostre país, té un pes molt important assolint el 16,1% del total de la producció industrial (el 3,22% al PIB i ocupa un 3,41% de la població activa).

El sector agrari català està fortament condicionat pel marc europeu de la política agrària comunitària (l'any 2001, el 13,56% de la renda agrària provenia de les subvencions). La Política Agrària Comuna promou les mesures agroambientals i obre una via per fer compatible el desenvolupament rural i la preservació del medi.

El sector agrari català és molt divers. S'identifiquen cinc grans tipologies: la consolidada continental, la consolidada mediterrània, la periurbana, la mediterrània de secà i la pirinenca.

Tot i que es dona un procés de concentració parcel·lària que permet la millor ordenació de la base territorial de les explotacions agràries, aquestes, dins la tònica europea, són petites o mitjanes: el 80% no superen les 20 Ha de superfície agrícola utilitzada.

Entre els anys 1989 i 1999, el nombre d'explotacions amb superfície agrícola utilitzada (SAU) es va reduir d'un 26,4%, tot i que, en canvi, la SAU del conjunt del país es va incrementar en un 4,5%. Una part dels titulars d'aquestes explotacions varen abandonar l'activitat, degut a la manca de relleu generacional o a la pressió dels usos periurbans, entre d'altres causes.

El sector agrari tot i patir una davallada i canvis socials ha anat posant les bases per a la superació d'un seguit de dèficits històrics, en àmbits com el paper de la dona en la gestió de les empreses agràries, la millora dels nivells de formació, la incorporació de tecnologia avançada o la introducció de noves tècniques empresarials. Malgrat tot, cal encara avançar més en aquests àmbits, per tal d'aproximar els nivells d'eficiència i de creació de riquesa als estàndards europeus.

La intensificació de la producció agrària a Catalunya s'ha basat en el regadiu, i en l'increment de l'ús de maquinària, la incorporació de noves tecnologies i l'augment de la despesa en recursos industrials com ara les llavors i planters, els fertilitzants i pesticides, els adobs, els pinsos, etc. El fet que el gruix de la producció agrària catalana procedeixi de la ramaderia fa que el consum de mitjans de producció de fora

de l'explotació sigui molt més elevat que en d'altres sistemes productius més basats en l'agricultura extensiva i per damunt de la mitjana europea.

L'agricultura consumeix el 49% de l'aigua. La baixa internalització dels costos reals de l'aigua en el seu preu alenteix el procés de modernització dels regs tradicionals que s'està desenvolupant a Catalunya cap a una major eficiència. Cada cop més, el regadiu és més rendible que el secà: amb només el 25% de la superfície agrícola, obté el 70% de la producció final agrícola i genera 12 vegades l'ocupació per Ha que genera el secà.

Una de les conseqüències de la intensificació agrària és la contaminació del sòl i dels aqüífers causada d'una banda per les dejeccions ramaderes –especialment de porcí, amb prop de sis milions de caps- i de l'altra per la sobrefertilització i la utilització de pesticides de l'agricultura intensiva.

L'abandonament de l'espai agrari i els canvis en les explotacions comporten una pèrdua de biodiversitat en el conjunt del país (pèrdua de petits espais naturals, de races i varietats autòctones, del mosaic d'hàbitats, etc.).

Existeix un potencial de comercialització de productes locals i artesanals de qualitat desaprofitat (12% de les Denominacions d'Origen i Indicacions geogràfiques protegides d'Espanya).

L'agricultura integrada a Catalunya significa el 4% del sòl agrícola i l'agricultura ecològica, tot i el seu fort creixement, no arriba encara a l'1%, força per sota del 2,5% europeu. No obstant, l'elaboració de productes ecològics sí té un cert pes (20% dels elaboradors i un important consum intern (50% de la producció) que ja suposa un volum de negoci anual de 15,03 MEUR.

El sector agrari està iniciant una diversificació econòmica amb un paper destacat del turisme rural amb una facturació per Catalunya de 30,05 MEUR. Actualment l'oferta es concentra al Pirineu i Pre-Pirineu.

El sector dels cultius amb finalitat industrial (gira-sol, colza, lli i cànem) és encara petit (2,1% del total de la superfície cultivada) i fortament subvencionat (el 75% de les rendes) però presenta un cert potencial de futur per l'obtenció d'olis, farines i com a biocombustibles. També cal tenir compte del potencial de la biomassa forestal en la producció energètica.

El sector forestal té un pes econòmic petit en el sector agrari català però significa la gestió del 58% del territori amb un 77% de la superfície de titularitat privada. La manca de polítiques de mecanització, no encaminades a productes de major valor afegit es deu en bona part a la inexistència d'un sector manufacturer associat.

POSSIBLES GRANS REPTES I QÜESTIONS A DEBAT

1. Augmentar la rendibilitat econòmica de les explotacions agràries i forestals tant per la via de la producció com del valor dels productes.

Estem parlant de qüestions com:

- » la dimensió econòmica de les explotacions per assolir la seva rendibilitat i permetre la gestió moderna i sostenible;
- » la possibilitat d'augmentar la superfície de regadiu generant estalvis d'aigua mitjançant l'ús de les modernes tecnologies més eficients, tant en els nous regadius com en la modernització dels regs tradicionals;
- » la participació dels sector agropecuari en la cadena de transformació i comercialització i el desenvolupament dels productes forestals.
- » la producció i comercialització de varietats autòctones i productes locals o artesanals d'alta qualitat i d'alt valor afegit.
- » la producció de primeres matèries renovables –agrícoles i forestals- per ser destinades a usos industrials no alimentaris (biocombustibles, etc.).

2. Afavorir les rendes complementàries a la renda agrària.

Estem parlant de qüestions com:

- » el turisme rural complementari d'explotacions agràries en actiu;
- » les formes d'ocupació del sòl compatibles amb l'explotació agrària i lligades a altres sectors productius o de serveis.

3. Incrementar les bones pràctiques adreçades a l'estalvi de recursos i d'insums, la disminució de la contaminació, la salut de les persones i la conservació de la biodiversitat.

Estem parlant de qüestions com:

- » les bones pràctiques ambientals específiques per a cada sector d'activitat agrària;
- » la intervenció ambiental en l'agricultura intensiva;
- » l'estalvi d'aigua a l'agricultura tant pels sistemes de rec com per introducció de cultius menys exigents;
- » la integració del sector agrari en les polítiques de gestió dels residus orgànics;
- » l'agricultura integrada i l'ecològica;
- » la recerca, la innovació i la formació agrària
- » la seguretat alimentària i a la qualitat del medi ambient.

4. Establir un planejament i una política d'ajuts orientada a garantir una activitat agrària dins la capacitat de càrrega del territori.

Estem parlant de qüestions com:

- » un pla territorial sectorial pel sector agrícola;
- » l'ajustament al context mediterrani de la Política Agrària Comuna;
- » el potencial de les diferents polítiques d'ajuts per impulsar mesures agroambientals i d'augment de la biodiversitat;
- » les càrregues fiscals en les transmissions de patrimoni;
- » el reconeixement legal de la dona treballadora en les explotacions familiars;
- » la internalització dels costos ambientals en els sectors agraris més contaminants
- » la planificació i ordenació de la implantació d'activitats agràries d'acord amb les característiques del territori;

- » les certificacions de qualitat agràries i forestals.

Document preliminar

TURISME

DOCUMENT PER A LA FASE DE CONSULTA DE L'A21CAT

APUNTS PER A UNA DIAGNOSI

Catalunya és una de les primeres destinacions turístiques de la Mediterrània -rep el 13% del turisme de la Mediterrània- amb uns 23 milions de turistes (estrangers, espanyols i catalans) l'any 2000, que generen el 9,4% del PIB català.

El turisme es concentra al litoral i s'acumula a Barcelona (33% dels turistes estrangers), la Costa Brava (26,2% dels turistes estrangers) i la Costa Daurada (el 23,8%); el 87% de l'oferta total d'allotjaments es concentra també al litoral, tot i que el turisme interior i de muntanya està prenent cada cop més protagonisme, actuant també com a factor d'equilibri en el territori.

En contra de la percepció majoritària, només el 22,6% de les places d'allotjament turístiques corresponen a hotels i càmpings, mentre que el 77% corresponen a habitatges de segona residència, amb la pressió urbanística que aquests provoquen.

Tot i la seva reducció, l'estacionalitat del turisme a Catalunya és encara marcada: el 31% de totes les entrades de turistes a Catalunya es concentren en els mesos de juliol i agost.

El turisme té un impacte ambiental directe degut a la presència d'una important població flotant incrementat per l'estacionalitat, que té repercussions en l'estructura social dels municipis i sobre la gestió ambiental i les infraestructures.

Segueix havent-hi una elevada demanda de sol i platja tot i que s'afegeix, cada cop més, la demanda d'altres productes turístics.

El sector turístic català és un dels més dinàmics pel que fa a les certificacions ambientals i representa el 27% de tots els EMAS atorgats a Catalunya.

Diversos analistes apunten la necessitat de protegir els recursos patrimonials dels quals es nodreix el sector i de recuperar-los per a garantir un model de turisme de qualitat.

POSSIBLES GRANS REPTES I QÜESTIONS A DEBAT

1. Promoure un model de turisme favorable al desenvolupament sostenible local, menys estacional i definit per la gent del mateix territori.

Estem parlant de qüestions com:

- » l'associació del destí turístic només a allotjament;
- » la diversitat dels productes turístics;
- » el turisme de valor afegit;
- » el turisme favorable al desenvolupament sostenible local i definit per la població local;
- » l'estratègia de turisme sostenible que volem a Catalunya.

2. Fomentar la qualitat integrada, ambiental i dels serveis, en les empreses, establiments i activitats turístics.

Estem parlant de qüestions com:

- » el medi ambient com a factor de competitivitat del sector turístic i la implantació de sistemes de gestió de la qualitat i ambientals dels equipaments;
- » els treballadors del sector i la qualitat del servei;
- » l'impacte ambiental del turisme (residus i importància de l'estalvi d'aigua i energia).

3. Garantir la qualitat ambiental de les destinacions, és a dir, de l'entorn com a recurs turístic.

Estem parlant de qüestions com:

- » la capacitat dels municipis turístics per finançar i gestionar la qualitat de l'entorn;
- » la valorització turística del patrimoni natural i cultural.

Document preliminar

CONSTRUCCIÓ

DOCUMENT PER A LA FASE DE CONSULTA DE L'A21CAT

APUNTS PER A UNA DIAGNOSI

El sector de la construcció és important a Catalunya, l'any 2000 representava el 7,7% del Valor Afegit Brut, (superior al de la mitjana de la Unió Europea i inferior a l'espanyola) i té com a subsector més dinàmic el de la construcció d'habitatges, suposa el 34,4% del VAB del sector.

El sector de la construcció és el sector amb més accidents per treballador: 87.2 accidents lleus, 2.13 accidents greus i 0,26 accidents mortals per cada 1000 treballadors i any.

L'edificació residencial és una gran consumidora d'energia, primeres matèries i sòl; en els edificis es consumeix el 26% de l'energia i el 18,2% de l'aigua de Catalunya.

El disseny de les construccions i dels processos constructius tot just comença a incorporar criteris d'ecoeficiència i d'anàlisi del cicle de vida (construcció, manteniment i deconstrucció). El disseny bioclimàtic, l'elecció d'equips més eficients o la utilització de fonts d'energia renovables complementàries podrien arribar a reduir entre el 25 i el 50% del consum energètic domèstic. La reutilització d'aigües grises podria reduir el consum mig d'aigua entre el 20 i el 35%.

La falta d'una demanda per part de l'usuari de criteris energètics i mediambiental i l'escàs desenvolupament de les certificacions ambientals i energètiques dificulta la realització de dissenys constructius de menor impacte ambiental.

El sector genera un volum creixent i elevat de residus, tant en el fase de construcció com de deconstrucció, a més la taxa de valorització de residus és molt baixa: l'any 2000 només el 3,2% dels residus van ser reciclats mentre que l'objectiu per a 2006 és d'arribar al 50%. Cal potenciar una industrialització de la construcció i entendre l'obra com un procés de muntatge d'elements constructius.

Entre els efectes col·laterals de la construcció sobre el territori, destaquen la disminució de la permeabilitat territorial i la disseminació d'activitats extractives. Cada cop més s'incorporen en el disseny constructiu de l'obra civil mesures destinades a augmentar la permeabilitat social i ecològica de les infraestructures.

A diferència d'altres països, no hi ha tradició d'establir ordenances per al sector de la construcció encaminades a garantir paisatges amb un estil constructiu homogeni o coherent.

POSSIBLES GRANS REPTES I QÜESTIONS A DEBAT

1. Promoure una activitat constructiva sota criteris ambientals, d'eco-eficiència, paisatgístics i de qualitat de vida; i exigir-los en els edificis públics.

Estem parlant de qüestions com:

- » l'eficiència energètica, l'estalvi d'aigua, la utilització de materials de menor impacte ambiental i l'ús de materials reciclats;
- » la racionalització del procés constructiu;
- » els sistemes d'etiquetatge ambiental en l'àmbit de la construcció i pels edificis;
- » el desenvolupament d'energies renovables –especialment la solar tèrmica- en els edificis i equipaments;
- » la qualitat de l'ambient interior dels edificis (assoleïment, qualitat de l'aire, etc.);
- » la internalització dels costos ambientals de la construcció, manteniment i deconstrucció en el preu de les obres;
- » l'ambientalització dels plecs de prescripcions tècniques dels contractes públics d'obres;
- » la definició de criteris estilístics de construcció en determinades unitats territorials.

2. Garantir la permeabilitat de les infraestructures lineals.

Estem parlant de qüestions com:

- » la connectivitat biològica;
- » la connectivitat social.

3. Fomentar les bones pràctiques en la construcció i la deconstrucció.

Estem parlant de qüestions com:

- » el projecte i la construcció dintre d'un procés industrialitzat (construcció en sec);
- » les pràctiques de deconstrucció;
- » reutilització de materials en les obres de rehabilitació;
- » el reciclatge i la valorització dels residus de la construcció;
- » l'impacte sobre l'entorn proper de l'obra, en especial els relatius a l'erosió, compactació i contaminació de sòls.

4. Fomentar l'ús i manteniment de les construccions amb criteris de sostenibilitat.

Estem parlant de qüestions com:

- » el manteniment necessari per a cada tipus de construcció;
- » el paper dels usuaris en el manteniment preventiu i correctiu;
- » les auditories energètiques i mediambientals de les construccions.